

Eestikeelne väljaanne

Õigusaktid

60. aastakäik

20. september 2017

Sisukord

I Seadusandlikud aktid

MÄÄRUSED

- ★ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2017/1563, 13. september 2017, mis käsitleb teatavate autoriõigusega ja autoriõigusega kaasnevate õigustega kaitstud teoste ja muude objektide ligipäätavas vormis koopiote piiriülest vahetamist liidu ja kolmandate riikide vahel pimedate, nägemispuudega või muu trükikirja lugemise puudega isikute huvides 1

DIREKTIIVID

- ★ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2017/1564, 13. september 2017, mis käsitleb teatavate autoriõigusega ja autoriõigusega kaasnevate õigustega kaitstud teoste ja muude kaitstud objektide teatavaid lubatud kasutusviise pimedate, nägemispuudega või muu trükikirja lugemise puudega isikute huvides ning millega muudetakse direktiivi 2001/29/EÜ autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste teatavate aspektide ühtlustamise kohta infoühiskonnas 6

OTSUSED

- ★ Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsus (EL) 2017/1565, 13. september 2017, makromajandusliku finantsabi andmise kohta Moldova Vabariigile 14

I

(Seadusandlikud aktid)

MÄÄRUSED

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS (EL) 2017/1563,

13. september 2017,

mis käsitleb teatavate autoriõigusega ja autoriõigusega kaasnevate õigustega kaitstud teoste ja muude objektide ligipääsetavas vormis koopiade piiriülest vahetamist liidu ja kolmandate riikide vahel pimedate, nägemispuudega või muu trükikirja lugemise puudega isikute huvides

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 114,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust, ⁽¹⁾

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt ⁽²⁾

ning arvestades järgmist:

- (1) Marrakechi leping, mis käsitleb avaldatud teoste juurdepääsu lihtsustamist pimedatele, nägemispuudega või muu trükikirja lugemise puudega isikutele (edaspidi „Marrakechi leping“), kirjutati liidu nimel alla 30. aprillil 2014 ⁽³⁾. Lepingu kohaselt tuleb lepinguosalistel näha ette autoriõiguse ja autoriõigusega kaasnevate õiguste erandid või piirangud, mis käsitlevad teatavate teoste või muude kaitstud objektide ligipääsetavas vormis koopiade valmistamist ja levitamist ning selliste koopiade piiriülest vahetamist.
- (2) Marrakechi lepingu alusel on soodustatud isikud inimesed, kes on pimedad või kellel on nägemispuue, mida ei saa parandada nii, et neile oleks tagatud nägemisvõime, mis on sisuliselt samaväärne nende isikute nägemisvõimega, kellel niisugust puuet ei ole; inimesed, kellel on taju- või lugemispuue, sealhulgas düsleksia, või muu õpiraskus, mille tõttu nad ei saa trükiseid lugeda sisuliselt samal tasemel nagu isikud, kellel sellist puuet ei ole, ja inimesed, kes ei ole füüsilise puude tõttu suutelised raamatut hoidma või käsitsema või silmi lugemiseks vajalikul määral fookustama või liigutama niivõrd, et niisuguse häire või puude tõttu ei ole nad suutelised trükitud teoseid lugema sisuliselt samal tasemel nagu isikud, kellel niisugust häiret või puuet ei ole.
- (3) Pimedad ja nägemispuude või muu trükikirja lugemise puudega inimeste ligipääs autoriõigusega ja autoriõigusega kaasnevate õigustega kaitstud raamatutele ja muudele trükistele on endiselt mitmeti takistatud. Vajadust suurendada selliste isikute jaoks ligipääsetavas vormis teoste ja muude kaitstud objektide hulka ning märgatavalt parandada nende teoste ja muude kaitstud objektide ringlust ja levitamist on tunnustatud rahvusvahelisel tasandil.

⁽¹⁾ 5. juuli 2017. aasta arvamus (Euroopa Liidu Teatajas seni avaldamata).

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi 6. juuli 2017. aasta seisukoht (Euroopa Liidu Teatajas seni avaldamata) ja nõukogu 17. juuli 2017. aasta otsus.

⁽³⁾ Nõukogu 14. aprilli 2014. aasta otsus 2014/221/EL, mis käsitleb Marrakechi lepingu (avaldatud teoste juurdepääsu lihtsustamise kohta nägemispuudega või muu trükikirja lugemise puudega isikutele) Euroopa Liidu nimel allkirjastamist (ELT L 115, 17.4.2014, lk 1).

- (4) Euroopa Liidu Kohtu arvamuse 3/15 ⁽¹⁾ kohaselt tuleb Marrakechi lepingus ette nähtud autoriõiguse ja autoriõigusega kaasnevate õiguste kohta kehtivaid erandeid või piiranguid, mis käsitlevad teatavate teoste või muude kaitstud objektide ligipäasetavas vormis koopiade valmistamist ja levitamist, rakendada Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2001/29/EÜ ⁽²⁾ ühtlustatud valdkonnas. Sama kehtib ka selles lepingus ette nähtud eksportimise ja importimise korra kohta, kuna nende lõppeesmärk on lubada lepinguosalise territooriumil üldsusele suunata või levitada teise lepinguosalise territooriumil valmistatud ligipäasetavas vormis koopiaid ilma õiguste omajate loata.
- (5) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2017/1564 ⁽³⁾ eesmärk on täita Marrakechi lepingust tulenevad liidu kohustused ühtlustatud viisil, et parandada kõikides liidu liikmesriikides ligipäasetavas vormis koopiade kättesaadavust soodustatud isikutele ja edendada selliste koopiade ringlust siseturul, ning selles direktiivis nähakse liikmesriikidele ette kohustus kehtestada erand teatavatest õiguste omajate õigustest, mida on liidu õigusaktidega ühtlustatud. Käesoleva määruse eesmärk on täita Marrakechi lepingust tulenevaid kohustusi, mis puudutavad liidu ja Marrakechi lepingu osalistena kolmandate riikide vahel sisse seatud mittetulunduslikul eesmärgil ligipäasetavas vormis koopiade soodustatud isikute tarvis eksportimise ja importimise korda, ning kehtestada ühtlustatud viisil sellise ekspordi ja impordi tingimused direktiividega 2001/29/EÜ ja (EL) 2017/1564 ühtlustatud valdkonnas, et tagada, et neid meetmeid kohaldatakse järjekindlalt kogu siseturul, ohustamata sealjuures nendes direktiivides käsitletud ainuõiguste ja erandite ühtlustamist siseturul.
- (6) Määrusega tuleks tagada, et raamatute, sealhulgas e-raamatute, ajakirjade, ajalehtede ja muude kirjutiste, muusikanootide, sealhulgas noodilehtede, ning muude trükiste, sealhulgas helikandjal nii digitaal- kui ka analoogvormingus materjali ligipäasetavas vormis koopiaid, mis on valmistatud ükskõik millises liikmesriigis direktiivi (EL) 2017/1564 kohaselt vastu võetud riigisiseste õigusnormide alusel, on võimalik levitada, suunata või kättesaadavaks teha Marrakechi lepingu osalises kolmandas riigis asuvalle soodustatud isikule või pädevale üksusele, nagu on osutatud Marrakechi lepingus. Ligipäasetavate vormide hulka kuuluvad näiteks raamatud, mis on rahvusvahelises pimedate kirjas või suures kirjas, kohandatud e-raamatud, audioraamatud ja raadioprogrammid. Võttes arvesse „Marrakechi lepingu mittetulunduslikku eesmärki“, ⁽⁴⁾ peaksid ligipäasetavas vormis koopiaid kolmandas riigis asuvatele pimedatele, nägemispuudega või muu trükikirja lugemise puudega inimestele või pädevatele üksustele levitama, suunama või kättesaadavaks tegema ainult liikmesriigis asuvad pädevad üksused mittetulunduslikul alusel.
- (7) Käesoleva määrusega tuleks samuti ette näha, et liikmesriigis asuvatel soodustatud isikutel ja pädevatel üksustel oleks võimalik importida kolmandatest riikidest Marrakechi lepingu täitmisega kooskõlas valmistatud ligipäasetavas vormis koopiaid ja saada neile koopiatele juurdepääs pimedate, nägemispuudega või muu trükikirja lugemise puudega inimeste huvides mittetulunduslikul otstarbel. Neid ligipäasetavas vormis koopiaid peaks olema võimalik levitada siseturul samadel tingimustel nagu liidus direktiivi (EL) 2017/1564 alusel valmistatud ligipäasetavas vormis koopiaid.
- (8) Selleks et parandada juurdepääsu ligipäasetavas vormis koopiatele ning hoida ära teoste või muude kaitstud objektide loata levitamist, peaksid pädevad üksused, kes ligipäasetavas vormis koopiaid levitavad, üldsusele suunavad või üldsusele kättesaadavaks teevad, täitma teatavaid kohustusi. Tuleks soodustada liikmesriikide algatusi, mis aitavad edendada Marrakechi lepingu eesmärke ja vahetada ligipäasetavas vormis koopiaid Marrakechi lepingu osaliste kolmandate riikidega ning toetada pädevaid üksusi teabe vahetamisel ja kättesaadavaks tegemisel. Need algatused võiksid hõlmata ligipäasetavas vormis koopiade valmistamist ja levitamist käsitlevate suuniste või parimate tavade väljatöötamist, mille käigus konsulteeritakse pädevate üksuste esindajate, soodustatud isikute ja õiguste omajatega.
- (9) On oluline, et igasugune isikuandmete töötlemine käesoleva määruse raames toimuks järgides põhiõigusi, sealhulgas Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta“) artiklites 7 ja 8 sätestatud õigust era- ja pereelu austamisele ja isikuandmete kaitsele, ning on nõutav, et igasugune isikuandmete töötlemine toimuks samuti

⁽¹⁾ Euroopa Kohtu 14. veebruari 2017. aasta arvamus 3/15, ECLI:EU:C:2017:114, punkt 112.

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. mai 2001. aasta direktiiv 2001/29/EÜ autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste teatavate aspektide ühtlustamise kohta infoühiskonnas (EÜT L 167, 22.6.2001, lk 10).

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. septembri 2017. aasta direktiiv (EL) 2017/1564, mis käsitleb teatavate autoriõigusega ja autoriõigusega kaasnevate õigustega kaitstud teoste ja muude kaitstud objektide teatavaid lubatud kasutusviise pimedate, nägemispuudega või muu trükikirja lugemise puudega isikute huvides ning millega muudetakse direktiivi 2001/29/EÜ autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste teatavate aspektide ühtlustamise kohta infoühiskonnas (vt käesoleva Euroopa Liidu Teataja lk 6).

⁽⁴⁾ Euroopa Kohtu 14. veebruari 2017. aasta arvamus 3/15, ECLI:EU:C:2017:114, punkt 90.

kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiividega 95/46/EÜ⁽¹⁾ ja 2002/58/EÜ⁽²⁾, mis reguleerivad isikuandmete töötlemist juhul, kui töötlejaks on käesoleva määruse raames pädevad üksused liikmesriikide pädevate ametiasutuste järelevalve all, eeskätt liikmesriikide määratud sõltumatute ametiasutuste järelevalve all.

- (10) ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooniga, mille osaline liit on, tagatakse puudega inimestele õigus saada juurdepääs teabele ja haridusele ning osaleda kultuuri-, majandus- ja ühiskonnaelus teistega võrdsetel alustel. ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni kohaselt tuleb konventsiooniosalistel võtta kooskõlas rahvusvahelise õigusega kõik asjakohased meetmed, tagamaks, et intellektuaalomandi õigusi kaitsvad õigusaktid ei takistaks ebamõistlikult või diskrimineerivalt puudega inimeste juurdepääsu kultuuriteavikutele.
- (11) Hartaga keelatakse liidu poolt diskrimineerimise kõik vormid, sealhulgas diskrimineerimine puude tõttu, ning tunnustatakse ja austatakse puuetega inimeste õigust saada kasu meetmetest, mille eesmärk on tagada nende sõltumatus, sotsiaalne ja tööalane integratsioon ning osalemine ühiskonnaelus.
- (12) Kuna käesoleva määruse eesmärki, eelkõige Marrakechi lepingus sätestatud kohustuste ühtlustatud viisil täitmist teatavate teoste ja muude kaitstud objektide ligipäätavas vormis koopiade mittetulunduslikul otstarbel ja soodustatud isikute huvides toimuva ekspordi ja impordi puhul liidu ja Marrakechi lepingu osaliste kolmandate riikide vahel ning sellise ekspordi ja impordi tingimuste kehtestamist, ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada, küll aga saab seda selle ulatuse ja toime tõttu paremini saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev määrus nimetatud eesmärgi saavutamiseks vajalikust kaugemale.
- (13) Käesolevas määruses austatakse põhiõigusi ja järgitakse eeskätt hartas ja ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsioonis tunnustatud põhimõtteid. Seepärast tuleks käesolevat määrust tõlgendada ja kohaldada kooskõlas nende õiguste ja põhimõtetega,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

Artikkel 1

Reguleerimise ja kohaldamisala

Selleks et hoida ära siseturul ainuõiguste ja erandite ühtlustamise ohtu sattumine, sätestatakse käesolevas määruses ühtsed õigusnormid, mis käsitlevad pimedate, nägemispuudega või muu trükikirja lugemise puudega isikute huvides teatavate teoste või muude kaitstud objektide ligipäätavas vormis koopiade piiriülest vahetamist liidu ja Marrakechi lepingu osalistest kolmandate riikide vahel ilma õiguste omaja loata direktiividega 2001/29/EÜ ja (EL) 2017/1564 ühtlustatud ulatuses.

Artikkel 2

Mõisted

Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

- 1) „teos või muu kaitstud objekt“ – teos kui raamat, ajakiri, ajaleht või muu kirjutus, muusikanoodid, sealhulgas noodilehed, ning teose illustatsioonid, seda mis tahes andmekandjal, sealhulgas helikandjal, nagu audioraamatud, ja digitaalvormingus, mis on kaitstud autoriõigusega või autoriõigusega kaasnevate õigustega ja on avaldatud või muul viisil õiguspäraselt üldsusele kättesaadavaks tehtud;

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. oktoobri 1995. aasta direktiiv 95/46/EÜ üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel selliste andmete vaba liikumise kohta (EÜT L 281, 23.11.1995, lk 31). See direktiiv tunnistatakse kehtetuks ja asendatakse alates 25. maist 2018 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määrusega (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus) (ELT L 119, 4.5.2016, lk 1).

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. juuli 2002. aasta direktiiv 2002/58/EÜ, milles käsitletakse isikuandmete töötlemist ja eraelu puutumatuse kaitset elektroonilise side sektoris (eraelu puutumatust ja elektroonilist sidet käsitlev direktiiv) (EÜT L 201, 31.7.2002, lk 37).

- 2) „soodustatud isik“ – sõltumata muust puudest – isik,
 - a) kes on pime;
 - b) kellel on nägemispuue, mida ei saa parandada nii, et talle oleks tagatud nägemisvõime, mis oleks sisuliselt samaväärne sellise isiku nägemisvõimega, kellel niisugust puuet ei ole, ning kes ei ole selle nägemispuude tõttu suuteline lugema trükitud teoseid sisuliselt samal tasemel nagu isik, kellel sellist puuet ei ole;
 - c) kellel on taju- või lugemispuue, ning kes seetõttu ei ole suuteline trükitud teoseid lugema sisuliselt samal tasemel nagu isik, kellel sellist puuet ei ole, või
 - d) kes on füüsilise puude tõttu muul viisil võimetu raamatut hoidma või käsitsema või silmi lugemiseks vajalikul määral fookustama või liigutama;
- 3) „ligipääsetavas vormis koopia“ – teose või muu kaitstud objekti koopia, mis on esitatud muul viisil või alternatiivses vormis ja mis võimaldab soodustatud isikul teosele või muule kaitstud objektile juurde pääseda ja teha seda muu hulgas sama lihtsalt ja mugavalt, kui seda on võimalik teha isikul, kellel ei ole punktis 2 osutatud häiret ega puuet;
- 4) „liikmesriigis asuv pädev üksus“ – liikmesriigis tegevusloa saanud või tunnustatud üksus, mis mittetulunduslikul alusel pakub soodustatud isikutele haridust, väljaõpet, kohandatud lugemist või juurdepääsu teabele. See hõlmab ka avaliku sektori asutusi või mittetulundusühendusi, mis osutavad soodustatud isikutele samu teenuseid ühe oma põhitegevuse osana, institutsioonilise kohustusena või avalikes huvides täidetavate ülesannete ühe osana.

Artikkel 3

Ligipääsetavas vormis koopiade eksport kolmandatesse riikidesse

Liikmesriigis asuv pädev üksus võib Marrakechi lepingu osalisest kolmandas riigis asuvatele soodustatud isikutele või pädevatele üksustele levitada, suunata või kättesaadavaks teha teose või muu kaitstud objekti ligipääsetavas vormis koopiaid, mis on valmistatud direktiivi (EL) 2017/1564 alusel vastu võetud riigisiseste õigusnormide kohaselt.

Artikkel 4

Ligipääsetavas vormis koopiade import kolmandatest riikidest

Soodustatud isik või liikmesriigis asuv pädev üksus võib teose või muu kaitstud objekti ligipääsetavas vormis koopiat, mille on soodustatud isikule või pädevale üksusele levitanud, suunanud või kättesaadavaks teinud Marrakechi lepingu osalisest kolmandas riigis asuv pädev üksus, importida või selle muul viisil omandada või saada sellele juurdepääsu ning seda direktiivi (EL) 2017/1564 alusel vastu võetud riigisiseste õigusnormide kohaselt kasutada.

Artikkel 5

Pädevate üksuste kohustused

1. Liikmesriigis asuv pädev üksus, kes teeb artiklites 3 ja 4 osutatud toiminguid, loob oma tavad ja järgib neid, tagamaks, et ta
 - a) levitab või suunab ligipääsetavas vormis koopiaid või teeb need kättesaadavaks üksnes soodustatud isikutele või teistele pädevatele üksustele;
 - b) võtab asjakohased meetmed, et tõkestada ligipääsetavas vormis koopiade loata reprodutseerimist, levitamist, üldsusele suunamist või üldsusele kättesaadavaks tegemist;
 - c) tegutseb nõuete kohase hooldsusega ja säilitab andmeid teoste või muude kaitstud objektide ning nende ligipääsetavas vormis koopiatega tehtud toimingute kohta ning
 - d) avaldab ja ajakohastab, asjakohasel juhul oma veebisaidil või muude veebipõhiste või veebiväliste kanalite kaudu teavet selle kohta, kuidas ta täidab punktides a–c kehtestatud kohustusi.

Liikmesriigis asuv pädev üksus loob ja järgib esimeses lõigus osutatud tavu austades täies mahus soodustatud isikute isikuandmete töötlemisel kohaldatavaid õigusnorme, millele osutatakse artiklis 6.

2. Liikmesriigis asuv pädev üksus, kes teeb artiklites 3 ja 4 osutatud toiminguid, esitab soodustatud isikule, pädevale üksusele või õiguste omajale taotluse korral ligipääsetaval viisil järgmise teabe:

- a) selliste teoste või muude kaitstud objektide loetelu, millest tal on olemas ligipääsetavas vormis koopiad, täpsustades, mis kujul need ligipääsetavad on, ning
- b) nende pädevate üksuste nimed ja kontaktandmed, kellega ta on ligipääsetavas vormis koopiaid artiklite 3 ja 4 alusel vahetanud.

Artikkel 6

Isikuandmete kaitse

Käesoleva määruse raames toimuva isikuandmete töötlemise puhul järgitakse direktiive 95/46/EÜ ja 2002/58/EÜ.

Artikkel 7

Läbivaatamine

Hiljemalt 11. oktoobriks 2023 korraldab komisjon käesoleva määruse hindamise ja esitab selle peamised järeldused Euroopa Parlamendile, nõukogule ning Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele esitatavas aruandes, lisades vajaduse korral järeldustele ettepanekud käesoleva määruse muutmiseks.

Liikmesriigid esitavad komisjonile teabe, mis on vajalik hindamisaruande ettevalmistamiseks.

Artikkel 8

Jõustumine ja kohaldamine

Käesolev määrus jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Seda kohaldatakse alates 12. oktoobrist 2018.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Strasbourg, 13. september 2017

Euroopa Parlamendi nimel
president
A. TAJANI

Nõukogu nimel
eesistuja
M. MAASIKAS

DIREKTIIVID

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV (EL) 2017/1564,

13. september 2017,

mis käsitleb teatavate autoriõigusega ja autoriõigusega kaasnevate õigustega kaitstud teoste ja muude kaitstud objektide teatavaid lubatud kasutusviise pimedate, nägemispuudega või muu trükikirja lugemise puudega isikute huvides ning millega muudetakse direktiivi 2001/29/EÜ autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste teatavate aspektide ühtlustamise kohta infoühiskonnas

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 114,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust, ⁽¹⁾

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt ⁽²⁾

ning arvestades järgmist:

- (1) Autoriõiguse ja autoriõigusega kaasnevate õiguste valdkonna liidu õigusaktid tagavad õiguste omajatele õiguskindluse ja kõrgetasemelise kaitse ning moodustavad ühtlustatud õigusraamistiku. Selline raamistik aitab kaasa siseturu nõuetekohasele toimimisele ning edendab innovatsiooni, loomingut, investeringuid ja uue infosu tootmist, sealhulgas digitaalses keskkonnas. Selle eesmärk on samuti parandada teadmiste ja kultuuri ligipääsetavust, kaitstes teoseid ja muid objekte ning lubades kehtestada selliseid erandeid ja piiranguid, mis on avalikes huvides. Õiguste omajate ja kasutajate vahel tuleks tagada õiguste ja huvide õiglane tasakaal.
- (2) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivid 96/9/EÜ, ⁽³⁾ 2001/29/EÜ, ⁽⁴⁾ 2006/115/EÜ ⁽⁵⁾ ja 2009/24/EÜ ⁽⁶⁾ ühtlustavad õiguste omajate õigusi autoriõiguse ja autoriõigusega kaasnevate õiguste vallas. Nimetatud direktiivides ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis 2012/28/EL ⁽⁷⁾ on kehtestatud ammendav loetelu kõnealuste õigustega seotud eranditest ja piirangutest, mis võimaldavad teatavatel tingimustel kasutada infosu õiguste omaja loata teatavate poliitiliste eesmärkide saavutamiseks.
- (3) Pimedate ja nägemispuude või muu trükikirja lugemise puudega inimeste ligipääs autoriõigusega ja autoriõigusega kaasnevate õigustega kaitstud raamatutele ja muudele trükistele on endiselt mitmeti takistatud. Euroopa Liidu põhiõiguste hartas (edaspidi „harta“) ning ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsioonis tunnustatud pimedate ja nägemispuude või muu trükikirja lugemise puudega inimeste õigusi arvestades tuleks võtta meetmeid, et suurendada ligipääsetavas vormis raamatute ja muude trükiste kättesaadavust ning parandada nende ringlust siseturul.

⁽¹⁾ ELT C 125, 21.4.2017, lk 27.

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi 6. juuli 2017. aasta seisukoht (Euroopa Liidu Teatajas seni avaldamata) ja nõukogu 17. juuli 2017. aasta otsus.

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märtsi 1996. aasta direktiiv 96/9/EÜ andmebaaside õiguskaitse kohta (EÜT L 77, 27.3.1996, lk 20).

⁽⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. mai 2001. aasta direktiiv 2001/29/EÜ autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste teatavate aspektide ühtlustamise kohta infoühiskonnas (EÜT L 167, 22.6.2001, lk 10).

⁽⁵⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. detsembri 2006. aasta direktiiv 2006/115/EÜ rentimis- ja laenutamissoiguse ja teatavate autoriõigusega kaasnevate õiguste kohta intellektuaalomandi vallas (ELT L 376, 27.12.2006, lk 28).

⁽⁶⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. aprilli 2009. aasta direktiiv 2009/24/EÜ arvutiprogrammide õiguskaitse kohta (ELT L 111, 5.5.2009, lk 16).

⁽⁷⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2012. aasta direktiiv 2012/28/EL orbeste teatavate lubatud kasutusviiside kohta (ELT L 299, 27.10.2012, lk 5).

- (4) Marrakechi leping, mis käsitleb avaldatud teostele juurdepääsu lihtsustamist pimedatele, nägemispuudega või muu trükikirja lugemise puudega isikutele (edaspidi „Marrakechi leping“), kirjutati liidu nimel alla 30. aprillil 2014 ⁽¹⁾. Selle eesmärk on parandada pimedate, nägemispuudega või muu trükikirja lugemise puudega isikute juurdepääsu teatavatele ligipääsetavas vormis teostele ja muudele kaitstud objektidele ning nende piiriülest vahetamist. Marrakechi lepingu kohaselt tuleb lepinguosalistel näha autoriõiguse ja autoriõigusega kaasnevate õiguste omajate õiguste suhtes ette erandid või piirangud teatavate teoste või muude kaitstud objektide ligipääsetavas vormis koopiade valmistamiseks ja levitamiseks ning selliste ligipääsetavas vormis koopiade piiriüleseks vahetamiseks. Marrakechi lepingu sõlmimine liidu poolt nõuab liidu õiguse kohandamist lepingu kohaldamisalasse kuuluvate kasutusviiside, teoste ja soodustatud isikute suhtes kohustusliku ja ühtlustatud erandi kehtestamisega.
- (5) Euroopa Liidu Kohtu arvamuse 3/15 ⁽²⁾ kohaselt tuleb Marrakechi lepingus ette nähtud autoriõiguse ja autoriõigusega kaasnevate õiguste kohta kehtivaid erandeid või piiranguid, mis käsitlevad teatavate teoste või muude kaitstud objektide ligipääsetavas vormis koopiade valmistamist ja levitamist, rakendada direktiiviga 2001/29/EÜ ühtlustatud valdkonnas.
- (6) Käesoleva direktiiviga täidetakse Marrakechi lepingust tulenevad liidu kohustused ühtlustatud viisil, tagamaks, et võetavaid meetmeid kohaldatakse ühetaoliselt kogu siseturu piires. Seepärast tuleks käesolevas direktiivis ette näha kohustuslik erand õigustest, mis on liidu õigusega ühtlustatud ja mis on Marrakechi lepingu kohaldamisalasse kuuluvate kasutusviiside ja teoste seisukohast asjasse puutuvad. Sellised õigused hõlmavad eeskätt reprodutseerimise, üldsusele suunamise, üldsusele kättesaadavaks tegemise, levitamise ja laenutamise õigust, mis on ette nähtud direktiivides 2001/29/EÜ, 2006/115/EÜ ja 2009/24/EÜ, samuti direktiivis 96/9/EÜ sätestatud vastavaid õigusi. Kuna Marrakechi lepingus kehtestatud erandid ja piirangud hõlmavad ka selliseid helikandjal olevaid teoseid nagu audioraamatud, tuleks käesolevas direktiivis sätestatud kohustuslikku erandit kohaldada ka autoriõigusega kaasnevate õiguste suhtes.
- (7) Käesolev direktiiv puudutab inimesi, kes on pimedad või kellel on nägemispuue, mida ei saa parandada nii, et neile oleks tagatud nägemisvõime, mis on sisuliselt samaväärne nende isikute nägemisvõimega, kellel niisugust puuet ei ole; inimesed, kellel on taju- või lugemispuue, sealhulgas düsleksia, või muu õpiraskus, mille tõttu nad ei saa trükiseid lugeda sisuliselt samal tasemel nagu isikud, kellel sellist puuet ei ole, ja inimesed, kes ei ole füüsilise puude tõttu suutelised raamatut hoidma või käsitsema või silmi lugemiseks vajalikul määral fookustama või liigutama niivõrd, et niisuguse häire või puude tõttu ei ole nad suutelised trükitud teoseid lugema sisuliselt samal tasemel nagu isikud, kellel niisugust häiret või puuet ei ole. Seepärast on käesoleva direktiivi eesmärk parandada raamatute, sealhulgas e-raamatute, ajakirjade, ajalehtede ja muude kirjutiste, muusikanootide, sealhulgas noodilehtede, ja muude trükiste ligipääsetavust – sealhulgas helikandjal nii digitaal- kui ka analoogvormingus ning nii võrgus kui ka mujal – sellises vormis, mis muudab need teosed ja muud kaitstud objektid kõnealuste isikute jaoks sisuliselt samavõrd ligipääsetavaks kui isikutele, kellel niisugust häiret või puuet ei ole. Ligipääsetavate vormide hulka kuuluvad näiteks raamatud, mis on rahvusvahelises pimedate kirjas või suures kirjas, kohandatud e-raamatud, audioraamatud ja raadioprogrammid.
- (8) Käesolevas direktiivis sätestatud kohustuslik erand peaks piirama reprodutseerimisõigust selliselt, et võimaldada nende toimingute tegemist, mis on vajalikud teose või muu kaitstud objekti muutmiseks, teisendamiseks või kohandamiseks nii, et sellest on võimalik teha ligipääsetavas vormis koopiat, mis muudab asjaomase teose või muu kaitstud objekti soodustatud isikule ligipääsetavaks. See hõlmab vahendeid, mis on vajalikud teabe sirvimiseks ligipääsetavas vormis koopias. Samuti hõlmab see muudatusi, mis võivad olla vajalikud, kui teose või muu kaitstud objekti vorm on teatavatele soodustatud isikutele juba ligipääsetav, kuid ei pruugi olla ligipääsetav teistele soodustatud isikutele kas teistsuguse häire või puude või sellise häire või puude teistsuguse ulatuse tõttu.
- (9) Käesolevas direktiivis sätestatud lubatud kasutusviiside hulka peaks kuuluma ligipääsetavas vormis koopiade valmistamine soodustatud isikute või nende vajadustega tegelevate selliste pädevate üksuste poolt, olenemata sellest, kas pädevad üksused on avalik-õiguslikud või eraõiguslikud organisatsioonid, nagu raamatukogud, haridusasutused ja muud mittetulundusühendused, või kas nad tegelevad trükikirja lugemise puudega isikute vajadustega ühe oma põhitegevuse osana, institutsioonilise kohustusena või avalikke huvisid teenivate ülesannete

⁽¹⁾ Nõukogu 14. aprilli 2014. aasta otsus 2014/221/EL, mis käsitleb Marrakechi lepingu (avaldatud teostele juurdepääsu lihtsustamise kohta nägemispuudega või muu trükikirja lugemise puudega isikutele) Euroopa Liidu nimel allkirjastamist (ELT L 115, 17.4.2014, lk 1).

⁽²⁾ Euroopa Kohtu 14. veebruari 2017. aasta arvamuse 3/15, ECLI:EU:C:2017:114, punkt 112.

ühe osana. Käesolevas direktiivis sätestatud kasutusviisid peaksid hõlmama ka ligipäasetavas vormis koopiate valmistamist soodustatud isikute ainukasutuseks sellise füüsilise isiku poolt, kes teeb seda soodustatud isiku nimel või abistab soodustatud isikut niisuguse koopia valmistamisel. Ligipäasetavas vormis koopiaid tuleks teha üksnes sellistest teostest ja muudest kaitstud objektidest, mis on soodustatud isikutele või pädevatele üksustele õiguspäraselt ligipäasetavad. Liikmesriigid peaksid tagama, et lepingutest tulenevad sätted, millega püütakse kõnealuse erandi kohaldamist mingil viisil piirata või takistada, ei tooks kaasa õiguslikke tagajärgi.

- (10) Käesolevas direktiivis sätestatud erand peaks võimaldama pädevatel üksustel liidu piires käesoleva direktiivi kohaldamisalasle kuuluvate teoste ja muude kaitstud objektide ligipäasetavas vormis koopiaid valmistada ja neid nii veebis kui ka mujal levitada. Direktiiviga ei tuleks kehtestada pädevatele üksustele kohustust koopiaid valmistada ja levitada.
- (11) Ühes liikmesriigis valmistatud ligipäasetavas vormis koopiaid peaks olema võimalik saada kõikides liikmesriikides, et tagada nende suurem kättesaadavus kogu siseturul. See vähendaks kogu liidus nõudlust sellise töö dubleerimise järele, mis seisneb samast teosest või muust kaitstud objektist ligipäasetavas vormis koopiate tegemises, mis aitaks kokku hoida kulusid ja suurendada tõhusust. Seetõttu tuleks käesoleva direktiiviga tagada, et mis tahes liikmesriigis pädevate üksuste poolt valmistatud ligipäasetavas vormis koopiaid võivad soodustatud isikud ja pädevad üksused levitada ja kasutada kogu liidu piires. Sellise piiriülese vahetuse tugevdamiseks ning pädevate üksuste vastastikuse identifitseerimise ja koostöö hõlbustamiseks tuleks soodustada liidus asuvate pädevate üksuste nimede ja kontaktandmete ning võimaluse korral nende veebisaitide andmete vabatahtlikku jagamist. Selleks peaksid liikmesriigid edastama pädevatelt üksustelt saadud teabe komisjonile. See ei peaks kohustama liikmesriike kontrollima sellise teabe täpsust ja täielikkust või selle vastavust riigisisesele õigusele, millega nad käesoleva direktiivi üle võtavad. Komisjon peaks tegema kõnealused andmed liidu tasandi teabekeskuse kaudu veebis kättesaadavaks. See aitaks pädevatel üksustel ning soodustatud isikutel ja õiguste omajatel kooskõlas käesoleva direktiivi ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2017/1563⁽¹⁾ sätetega võtta pädevate üksustega ühendust lisateabe saamiseks. Eelnimetatud teabekeskus peaks olema täienduseks teabepunktile, mille loob vastavalt Marrakechi lepingule Maailma Intellektuaalse Omandi Organisatsioon (WIPO) ning mille eesmärk on hõlbustada pädevate üksuste identifitseerimist ja koostööd rahvusvahelisel tasandil.
- (12) Selleks et parandada juurdepääsu ligipäasetavas vormis koopiatele ning hoida ära teoste või muude kaitstud objektide loata levitamist, peaksid pädevad üksused, kes ligipäasetavas vormis koopiaid levitavad, üldsusele suunavad ja üldsusele kättesaadavaks teevad, täitma teatavaid kohustusi.
- (13) Nõuded, mida liikmesriigid võivad tegevusloa või tunnustamise eeltingimusena pädevatele üksustele esitada, näiteks seoses soodustatud isikutele üldist laadi teenuste pakkumisega, ei tohiks takistada üksusi, keda käesoleva direktiivi kohane pädeva üksuse mõiste hõlmab, rakendamast käesoleva direktiiviga lubatud kasutusviise.
- (14) Pidades silmas käesolevas direktiivis sätestatud erandi ainukordsust, selle spetsiifilist ulatust ja vajadust tagada soodustatud isikute jaoks õiguskindlus, ei peaks liikmesriikidel olema lubatud kehtestada erandi kohaldamiseks täiendavaid, käesolevas direktiivis sätestamata nõudeid, nagu näiteks ligipäasetavas vormis teoste kaubandusvõrgus kättesaadavuse eelnev kontroll. Liikmesriikidel tuleks lubada ette näha teoste või muude kaitstud objektide lubatud viisil kasutamise hüvitamise kord üksnes pädevate üksuste puhul. Selleks et vältida soodustatud isikute koormamist ja pädevatele üksustele ülemääraste nõuete esitamist ning mitte takistada ligipäasetavas vormis koopiate piiriülest levitamist, on oluline, et liikmesriikide võimalusi sellise hüvitamise korra kujundamisel piiratakse. Seepärast ei tohiks hüvitamiskorraga nõuda soodustatud isikutelt maksete tegemist. Hüvitamiskord peaks reguleerima üksnes kasutamist korra kehtestanud liikmesriigi territooriumil asuvate pädevate üksuste poolt ning sellega ei tohiks nõuda maksete tegemist teistes liikmesriikides või Marrakechi lepinguga liitunud kolmandates riikides asuvatelt pädevatelt üksustelt. Liikmesriigid peaksid tagama, et sellise hüvitamiskorraga ei kehtestata ligipäasetavas vormis koopiate piiriülese vahetamise puhul koormavamaid nõudeid kui riigisisese vahetuse puhul, sealhulgas hüvitise vormi ja võimaliku suuruse osas. Hüvitise suuruse määramisel tuleks piisavalt arvesse võtta pädevate üksuste tegevuse mittetulunduslikku iseloomu, direktiivi üldhuvieesmärgi, erandiga soodustatud isikute huve, õiguste omajale tekkivat võimalikku kahju ning vajadust tagada ligipäasetavas

(¹) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. septembri 2017. aasta määrus (EL) 2017/1563, mis käsitleb teatavate autoriõigusega ja autoriõigusega kaasnevate õigustega kaitstud teoste ja muude objektide ligipäasetavas vormis koopiate piiriülest vahetamist liidu ja kolmandate riikide vahel pimedate, nägemispuudega või muu trükkikirja lugemise puudega isikute huvides (vt käesoleva Euroopa Liidu Teataja lk 1).

vormis koopiatega piiriülene levik. Veel tuleks arvestada iga juhtumi eripära, mille tingib konkreetse ligipääsetavas vormis koopia valmistamine. Kui õiguste omajale tekkiv kahju on minimaalne, ei tohiks hüvitise maksmise kohustust tekkida.

- (15) On oluline, et igasugune isikuandmete töötlemine käesoleva direktiivi raames toimuks järgides põhiõigusi, sealhulgas harta artiklites 7 ja 8 sätestatud õigust era- ja pereelu austamisele ja isikuandmete kaitsele, ning on nõutav, et igasugune isikuandmete töötlemine toimuks samuti kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiividega 95/46/EÜ⁽¹⁾ ja 2002/58/EÜ⁽²⁾, mis reguleerivad isikuandmete töötlemist juhul, kui töötlejaks on käesoleva direktiivi raames pädevad üksused liikmesriikide pädevate ametiasutuste järelevalve all, eeskätt liikmesriikide määratud sõltumatute ametiasutuste järelevalve all.
- (16) ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooniga, mille osaline liit on, tagatakse puudega inimestele õigus saada juurdepääs teabele ja haridusele ning õigus osaleda kultuuri-, majandus- ja ühiskonnaelus teistega võrdsetel alustel. ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni kohaselt tuleb konventsiooniosalistel võtta kooskõlas rahvusvahelise õigusega kõik asjakohased meetmed, tagamaks, et intellektuaalomandi õigusi kaitsvad õigusaktid ei takista ebamõistlikult või diskrimineerivalt puudega inimeste juurdepääsu kultuuriteavikutele.
- (17) Hartaga keelatakse liidu poolt diskrimineerimise kõik vormid, sealhulgas diskrimineerimine puude tõttu, ning liit tunnustab selles ja austab puudega inimeste õigust saada kasu meetmetest, mille eesmärk on tagada nende sõltumatus, sotsiaalne ja tööalane integratsioon ning osalemine ühiskonnaelus.
- (18) Käesoleva direktiivi vastuvõtmisega soovib liit tagada, et soodustatud isikutel oleks kõikjal siseturul juurdepääs ligipääsetavas vormis raamatutele ja muudele trükistele. Käesolev direktiiv on niisiis esimene oluline samm puudega inimeste jaoks teoste ligipääsetavuse parandamisel.
- (19) Komisjon peaks hindama selliste ligipääsetavas vormis teoste ja muude kaitstud objektide ligipääsetavust, mida käesolev direktiiv ei reguleeri, ning ligipääsetavas vormis teoste ja muude kaitstud objektide ligipääsetavust muu puudega isikute jaoks. On oluline, et komisjon jälgiks sellealast olukorda tähelepanelikult. Vajaduse korral võiks komisjoni esitatud aruande põhjal kaaluda käesoleva direktiivi kohaldamisala muutmist.
- (20) Liikmesriikidel tuleks lubada jätkuvalt kehtestada puudega isikute huvides erandeid või piiranguid ka olukorras, mida käesolev direktiiv ei reguleeri, eeskätt direktiivi 2001/29/EÜ artikli 5 lõike 3 punkti b kohaselt käesoleva direktiiviga hõlmatavate teoste ja muude kaitstud objektide ja teistsuguste puuete puhul. Käesolev direktiiv ei takista liikmesriike kehtestamast erandeid või piiranguid liidu autoriõigusega ühtlustamata õiguste puhul.
- (21) Käesolevas direktiivis austatakse põhiõigusi ja järgitakse eelkõige hartas ja ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsioonis tunnustatud põhimõtteid. Seepärast tuleks käesolevat direktiivi tõlgendada ja kohaldada kooskõlas nende õiguste ja põhimõtetega.
- (22) Marrakechi lepinguga on kehtestatud teatavad kohustused seoses ligipääsetavas vormis koopiatega vahetamisega liidu ja lepingu osalisest kolmandate riikide vahel. Liidu poolt nende kohustuste täitmiseks võetud meetmed on ette nähtud määruses (EL) 2017/1563, mida tuleks tõlgendada koostoimes käesoleva direktiiviga.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. oktoobri 1995. aasta direktiiv 95/46/EÜ üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise kohta (EÜT L 281, 23.11.1995, lk 31). See direktiiv tunnistatakse kehtetuks ja asendatakse alates 25. maist 2018 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määrusega (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus) (ELT L 119, 4.5.2016, lk 1).

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. juuli 2002. aasta direktiiv 2002/58/EÜ, milles käsitletakse isikuandmete töötlemist ja eraelu puutumatuse kaitset elektroonilise side sektoris (eraelu puutumatust ja elektroonilist sidet käsitlev direktiiv) (EÜT L 201, 31.7.2002, lk 37).

- (23) Kuna käesoleva direktiivi eesmärki, nimelt parandada liidus pimedate, nägemispuudega või muu trükikirja lugemise puudega isikute juurdepääsu autoriõigusega ja autoriõigusega kaasnevate õigustega kaitstud teoste ja muudele objektidele, ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada, küll aga saab seda selle ulatuse ja toime tõttu paremini saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev direktiiv nimetatud eesmärgi saavutamiseks vajalikust kaugemale.
- (24) Kooskõlas liikmesriikide ja komisjoni 28. septembri 2011. aasta ühise poliitilise deklaratsiooniga selgitavate dokumentide kohta ⁽¹⁾ kohustuvad liikmesriigid põhjendatud juhtudel lisama ülevõtmismeetmeid käsitlevale teatele ühe või mitu dokumenti, milles selgitatakse seost direktiivi osade ja ülevõtvate riigisiseste õigusaktide vastavate osade vahel. Käesoleva direktiivi puhul leiab seadusandja, et nimetatud dokumentide esitamine on põhjendatud,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA DIREKTIIVI:

Artikkel 1

Reguleerimise ja kohaldamisala

Käesoleva direktiivi eesmärk on pimedate, nägemispuudega või trükikirja lugemise puudega inimeste huvides siseturul täiendavalt ühtlustada autoriõiguse ja autoriõigusega kaasnevate õiguste suhtes kohaldatavat liidu õigust, sätestades selleks õigusnormid, mis reguleerivad teatavate teoste ja muude kaitstud objektide kasutamist ilma õiguste omaja loata.

Artikkel 2

Mõisted

Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

- 1) „teos või muu kaitstud objekt“ – teos kui raamat, ajakiri, ajaleht või muu kirjutus, muusikanoodid, sealhulgas noodilehed, ning teose illustatsioonid, seda mis tahes andmekandjal, sealhulgas helikandjal, nagu audioraamatud, ja digitaalvormingus, mis on kaitstud autoriõigusega või autoriõigusega kaasnevate õigustega ja on avaldatud või muul viisil õiguspäraselt üldsusele kättesaadavaks tehtud;
- 2) „soodustatud isik“ – sõltumata muust puudest – isik,
 - a) kes on pime;
 - b) kellel on nägemispuue, mida ei saa parandada nii, et talle oleks tagatud nägemisvõime, mis oleks sisuliselt samaväärne sellise isiku nägemisvõimega, kellel niisugust puuet ei ole, ning kes ei ole selle nägemispuude tõttu suuteline lugema trükitud teoseid sisuliselt samal tasemel nagu isik, kellel sellist puuet ei ole;
 - c) kellel on taju- või lugemispuue ning kes seetõttu ei ole suuteline trükitud teoseid lugema sisuliselt samal tasemel nagu isik, kellel sellist puuet ei ole, või
 - d) kes on füüsilise puude tõttu muul viisil võimetu raamatut hoidma või käsitsema või silmi lugemiseks vajalikul määral fookustama või liigutama;
- 3) „ligipääsetavas vormis koopia“ – teose või muu kaitstud objekti koopia, mis on esitatud muul viisil või alternatiivses vormis ja mis võimaldab soodustatud isikul teosele või muule kaitstud objektile juurde pääseda ja teha seda muu hulgas sama lihtsalt ja mugavalt, kui seda on võimalik teha isikul, kellel ei ole punktis 2 osutatud häiret ega puuet;
- 4) „pädev üksus“ – liikmesriigis tegevusloa saanud või tunnustatud üksus, mis mittetulunduslikul alusel pakub soodustatud isikutele haridust, väljaõpet, kohandatud lugemist või juurdepääsu teabele. See hõlmab ka avaliku sektori asutusi või mittetulundusühendusi, mis osutavad soodustatud isikutele samu teenuseid ühe oma põhitegevuse osana, institutsioonilise kohustusena või avalikes huvides täidetavate ülesannete ühe osana.

⁽¹⁾ ELT C 369, 17.12.2011, lk 14.

*Artikkel 3***Lubatud kasutusviisid**

1. Liikmesriigid näevad ette erandi, mille kohaselt ei nõuta teose või muu kaitstud objekti suhtes autoriõiguse või autoriõigusega kaasneva õiguse omaja luba vastavalt direktiivi 96/9/EÜ artiklitele 5 ja 7, direktiivi 2001/29/EÜ artiklitele 2, 3 ja 4, direktiivi 2006/115/EÜ artikli 1 lõikele 1, artikli 8 lõigetele 2 ja 3 ja artiklile 9 ning direktiivi 2009/24/EÜ artiklile 4 mis tahes toiminguhul, mis on vajalik selleks, et
 - a) soodustatud isik või tema nimel tegutsev isik saaks valmistada teosest või muust kaitstud objektist, millele soodustatud isikul on õiguspärane juurdepääs, soodustatud isiku ainukasutuseks ligipäätavas vormis koopia, ja
 - b) pädev üksus saaks valmistada teosest või muust kaitstud objektist, millele tal on seaduslik juurdepääs, ligipäätavas vormis koopia ja seda mittetulunduslikul alusel suunata, kättesaadavaks teha, levitada või laenutada soodustatud isikule või pädevale üksusele soodustatud isiku ainukasutuseks.
2. Liikmesriigid tagavad, et iga ligipäätavas vormis koopia puhul on järgitud teose või muu kaitstud objekti terviklikkust, võttes nõuetekohaselt arvesse vajadust teha muudatusi, et teos või muu kaitstud objekt oleks alternatiivsel kujul ligipäätav.
3. Lõike 1 kohast erandit kohaldatakse üksnes teatavatel erijuhtudel, mis ei ole vastuolus teose või muu kaitstud objekti tavapärase kasutusega ega kahjusta põhjendamatult õiguste omaja õiguspäraseid huve.
4. Käesoleva artikli lõikes 1 sätestatud erandi suhtes kohaldatakse direktiivi 2001/29/EÜ artikli 6 lõike 4 esimest, kolmandat ja viiendat lõiku.
5. Liikmesriigid tagavad, et lõikes 1 sätestatud erandeid ei saa välistada lepinguga.
6. Liikmesriigid võivad ette näha, et käesoleva direktiiviga lubatud kasutuste puhul nende territooriumil asuvate pädevate üksuste poolt võib kohaldada käesoleva direktiiviga sätestatud piirides hüvitamise korda.

*Artikkel 4***Ligipäätavas vormis koopiaid siseturul**

Liikmesriigid tagavad, et nende territooriumil asuvad pädevad üksused võivad teha artikli 3 lõike 1 punktis b osutatud toiminguid soodustatud isiku või mõnes teises liikmesriigis asuva pädeva üksuse huvides. Samuti tagavad liikmesriigid, et nende territooriumil asuvad soodustatud isikud või pädevad üksused võivad saada kõigis liikmesriikides asuvatelt pädevatelt üksustelt ligipäätavas vormis koopiaid või juurdepääsu sellistele koopiatele.

*Artikkel 5***Pädevate üksuste kohustused**

1. Liikmesriigid näevad ette, et nende territooriumil asuv pädev üksus, kes teeb artiklis 4 osutatud toiminguid, loob oma tavad ja järgib neid, tagamaks, et ta
 - a) levitab või suunab ligipäätavas vormis koopiaid või teeb need kättesaadavaks üksnes soodustatud isikutele või teistele pädevatele üksustele;
 - b) võtab asjakohased meetmed, et tõkestada ligipäätavas vormis koopiate loata reprodutseerimist, levitamist, üldsusele suunamist ja üldsusele kättesaadavaks tegemist;
 - c) tegutseb nõuetekohase hoolsusega ja säilitab andmeid teoste või muude kaitstud objektide ning nende ligipäätavas vormis koopiatega tehtud toimingute kohta ning
 - d) avaldab ja ajakohastab, asjakohasel juhul oma veebisaidil või muude veebipõhiste või veebiväliste kanalite kaudu teavet selle kohta, kuidas ta täidab punktides a–c kehtestatud kohustusi.

Liikmesriigid tagavad, et esimeses lõigus osutatud tavad luuakse ja neid järgitakse, austades täies mahus soodustatud isikute isikuandmete töötlemisel kohaldatavaid õigusnorme, millele osutatakse artiklis 7.

2. Liikmesriigid tagavad, et nende territooriumil asuv pädev üksus, kes teeb artiklis 4 osutatud toiminguid, esitab soodustatud isikule, teisele pädevale üksusele või õiguste omajale taotluse korral ligipääsetaval viisil järgmise teabe:

- a) selliste teoste või muude kaitstud objektide loetelu, millest tal on olemas ligipääsetavas vormis koopiad, täpsustades, mis kujul need ligipääsetavad on, ning
- b) nende pädevate üksuste nimed ja kontaktandmed, kellega ta on artikli 4 alusel vahetanud ligipääsetavas vormis koopiaid.

Artikkel 6

Läbipaistvus ja teabevahetus

1. Liikmesriigid soovivad nende territooriumil asuval ning käesoleva direktiivi artiklis 4 ja määruse (EL) 2017/1563 artiklites 3 ja 4 osutatud toiminguid tegevatel pädevatel üksustel teatada neile vabatahtlikult oma nimed ja kontaktandmed.

2. Liikmesriigid edastavad lõike 1 põhjal saadud teabe komisjonile. Komisjon teeb selle teabe veebis asuvas teabekeskuses üldsusele kättesaadavaks ja ajakohastab seda.

Artikkel 7

Isikuandmete kaitse

Käesoleva direktiivi raames toimuva isikuandmete töötlemise puhul järgitakse direktiive 95/46/EÜ ja 2002/58/EÜ.

Artikkel 8

Direktiivi 2001/29/EÜ muutmine

Direktiivi 2001/29/EÜ artikli 5 lõike 3 punkt b asendatakse järgmisega:

- „b) puudega inimeste huvides kasutamine viisil, mis on otseselt seotud nende puudega ning on mitteärilise eesmärgiga, ulatuses, mis on konkreetse puude puhul vajalik, ilma et see piiraks liikmesriikide kohustusi, mis tulenevad Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivist (EL) 2017/1564 (*);

(*) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. septembri 2017. aasta direktiiv (EL) 2017/1564, mis käsitleb teatavate autoriõigusega ja autoriõigusega kaasnevate õigustega kaitstud teoste ja muude kaitstud objektide teatavaid lubatud kasutusviise pimedate, nägemispuudega või muu trükkikirja lugemise puudega isikute huvides ning millega muudetakse direktiivi 2001/29/EÜ autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste teatavate aspektide ühtlustamise kohta infoühiskonnas (ELT L 242, 20.9.2017, lk 6).“

Artikkel 9

Aruandlus

Hiljemalt 11. oktoobriks 2020 esitab komisjon Euroopa Parlamendile, nõukogule ning Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele aruande siseturul muude kui artikli 2 punktis 1 määratletud teoste või muude kaitstud objektide soodustatud isikutele ligipääsetavas vormis kättesaadavuse kohta ning teoste ja muude kaitstud objektide ligipääsetavuse kohta isikute jaoks, kellel on muu kui artikli 2 punktis 2 osutatud puue. Aruandes võetakse arvesse asjaomase tehnoloogia arengut ning esitatakse hinnang selle kohta, kas tuleks kaaluda käesoleva direktiivi kohaldamisala laiendamist, et parandada muud liiki teostele ja muudele kaitstud objektidele ligipääsetavust ning parandada ligipääsetavust muu, käesoleva direktiiviga hõlmamata puudega isikute jaoks.

*Artikkel 10***Läbivaatamine**

1. Hiljemalt 11. oktoobriks 2023 korraldab komisjon direktiivi hindamise ja esitab selle peamised järeldused Euroopa Parlamendile, nõukogule ning Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele esitatavas aruandes, lisades vajaduse korral järeldustele ettepanekud käesoleva direktiivi muutmiseks. Hindamisaruandes tuleb muu hulgas hinnata, kuidas artikli 3 lõikes 6 osutatud, liikmesriikide poolt ette nähtud hüvitamise kord mõjutab ligipääsetavas vormis koopiate kättesaadavust soodustatud isikutele ja nende koopiate piirülest vahetamist. Komisjoni aruandes võetakse arvesse asjaomaste kodanikuühiskonna osalejate ja valitsusväliste organisatsioonide, sealhulgas puudega inimeste esindusorganisatsioonide ja vanemaealiste inimeste esindusorganisatsioonide seisukohti.
2. Liikmesriigid esitavad komisjonile käesoleva artikli lõikes 1 osutatud aruande ja artiklis 9 osutatud aruande ettevalmistamiseks vajaliku teabe.
3. Liikmesriik, kellel on mõjuvad põhjused arvata, et käesoleva direktiivi rakendamine on oluliselt halvendanud ligipääsetavas vormis teoste või muude kaitstud objektide kaubanduslikku kättesaadavust soodustatud isikutele, võib juhtida sellele komisjoni tähelepanu, esitades kogu asjakohase tõendusmaterjali. Komisjon võtab nimetatud tõendusmaterjali arvesse lõikes 1 osutatud aruande koostamisel.

*Artikkel 11***Ülevõtmine**

1. Liikmesriigid jõustavad käesoleva direktiivi järgimiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid hiljemalt 11. oktoobriks 2018. Liikmesriigid teatavad nendest viivitamata komisjonile.

Kui liikmesriigid need normid vastu võtavad, lisavad nad nende ametlikul avaldamisel nendesse või nende juurde viite käesolevale direktiivile. Sellise viitamise viisi näevad ette liikmesriigid.

2. Liikmesriigid edastavad komisjonile käesoleva direktiiviga reguleeritavas valdkonnas vastu võetud põhiliste riigisiseste õigusnormide teksti.

*Artikkel 12***Jõustumine**

Käesolev direktiiv jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

*Artikkel 13***Adressaadid**

Käesolev direktiiv on adresseeritud liikmesriikidele.

Strasbourg, 13. september 2017

Euroopa Parlamendi nimel
president
A. TAJANI

Nõukogu nimel
eesistuja
M. MAASIKAS

OTSUSED

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU OTSUS (EL) 2017/1565,

13. september 2017,

makromajandusliku finantsabi andmise kohta Moldova Vabariigile

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 212 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt ⁽¹⁾

ning arvestades järgmist:

- (1) Euroopa Liit („liit“) ja Moldova Vabariik jätkavad suhete arendamist Euroopa naabruspoliitika ja idapartnerluse raames. Moldova Vabariik osaleb idapartnerluses alates 2009. aastast, misjärel algasid läbirääkimised liidu ja Moldova Vabariigi assotsieerimislepingu üle. See leping ⁽²⁾ („assotsieerimisleping“), milles nähakse ette järkjärguline põhjaliku ja laiaulatusliku vabakaubanduspiirkonna loomine, kirjutati alla 27. juunil 2014. aastal ja see jõustus 1. juulil 2016.
- (2) Moldova Vabariigi majandust mõjutasid märkimisväärselt 2014. aasta novembri ja 2016. aasta jaanuari valimiste vahel valitsenud poliitiline ebastabiilsus nagu ka pangapettuse skandaal, piirkonna majanduse madalseis ja Venemaa kehtestatud impordikeelud. See tõi möödunud aastal kaasa majanduslanguse, kaubavahetuse puudujäägi suurenemise ja välisvaluutareservide märkimisväärses vähenemises.
- (3) 2016. aasta alguses uue valitsuse ja Moldova Keskpanga uue presidendi ametisse nimetamise järel on ametiasutused uuesti ilmutanud tahet viia ellu vajalikud poliitilised reformid ning lahendada valitsemistavaga seotud juhtimisprobleemid riigi finantssektoris ja riigi rahanduse juhtimise valdkonnas.
- (4) Uute reformide toetamise eesmärgil leppisid liit ja Moldova Vabariik välisasjade nõukogu 15. veebruari 2016. aasta järelduste põhjal kokku prioriteetsete reformide tegevuskavas. Moldova Vabariik on tegevuskava elluviimisel teinud märkimisväärsed edusamme.
- (5) Seoses poliitilise siirde ja majanduslike raskustega leppisid Moldova Vabariigi ametiasutused ja Rahvusvaheline Valuutafond (IMF) 2016. aasta juulis kokku 178,7 miljoni USA dollari suuruse, kolmeaastase kestusega laiendatud laenuvahendi (ECF) ja laiendatud rahastamisvahendi (EFF) loomises. IMFi juhatus kiitis kõnealuse kokkuleppe heaks 7. novembril 2016. Loodetakse, et Moldova Vabariigi ametiasutused parandavad selle IMFi programmi abil kiiresti finantssektori juhtimist ja järelevalvet, tugevdavad poliitikavaldkondi, millest oleneb makromajanduslik ja finantsstabiilsus, ning edendavad jätkusuutlikku ja kaasavat majanduskasvu.
- (6) Majanduse halveneva olukorra ja perspektiivi tõttu palus Moldova Vabariik 2015. aasta augustis liidult täiendavat makromajanduslikku finantsabi ning kordas oma palvet 2016. aasta märtsis.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi 4. juuli 2017. aasta seisukoht (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata) ja nõukogu 17. juuli 2017. aasta otsus.

⁽²⁾ Ühelt poolt Euroopa Liidu, Euroopa Aatomienergiaühenduse ja nende liikmesriikide ning teiselt poolt Moldova Vabariigi vaheline assotsieerimisleping (ELT L 260, 30.8.2014, lk 4).

- (7) Moldova Vabariigile Euroopa naabruspoliitika rahastamisvahendist antava liidu toetuse soovituslik suurus on vahemikus 610–746 miljonit eurot ning see hõlmab eelarvetoetust ja tehnilist abi. Liidu eelarvetoetuse väljamaksed 2015. aasta alguses peatati ja nende jätkamise tingimuseks seati IMFi uue programmi heakskiitmine ja kõigi eelarvetoetuse maksmise eeltingimuste täitmine.
- (8) Arvestades, et Moldova Vabariik osaleb Euroopa naabruspoliitikas, peaks tal olema õigus saada liidu makromajanduslikku finantsabi.
- (9) Liidu makromajanduslik finantsabi peaks olema erandlik rahastamisvahend, millega antakse maksebilansi tingimusteta ja sihtotstarbetoetust, mille eesmärk on aidata rahuldada abisaaja kiireloomulist välisrahastamise vajadust ja millega peaks kaasnema poliitilise programmi rakendamine, mis hõlmaks lähiajal maksebilansi olukorra parandamiseks võetavaid tõhusaid kohandamis- ja struktuurireformimeetmeid.
- (10) Kuna Moldova Vabariigi maksebilansis on ka pärast IMFi ja teiste mitmepoolsete institutsioonide vahendite eraldamist jätkuvalt märkimisväärne välisrahastamise puudujääk, loetakse liidu makromajandusliku finantsabi andmist Moldova Vabariigile praeguses erandlikus olukorras asjakohaseks vastuseks Moldova Vabariigi taotlusele saada toetust majanduse stabiliseerimiseks koostöös IMFi programmiga. Liidu makromajanduslik finantsabi toetaks Moldova Vabariigi majanduse stabiliseerimist ja struktuurireformikava, täiendades IMFi rahalist toetust.
- (11) Liidu makromajandusliku finantsabi eesmärk peaks olema jätkusuutliku välisrahastamise taastamise toetamine Moldova Vabariigis, mis aitaks suurendada riigi poliitilist ja makromajanduslikku stabiilsust, tugevdada majanduse juhtimist ja finantsjuhtimist, sh pangapettuse põhjalikku, tulemustele suunatud uurimist, head energiasuhtumist ning kohtusüsteemi poliitilist sõltumatust.
- (12) Liidu makromajanduslikku finantsabi tuleks anda koos naabruspoliitika rahastamisvahendist eraldatud eelarvetoetuse väljamaksmisega.
- (13) Liidu makromajandusliku finantsabi suuruse kindlaksmääramisel võetakse aluseks täielikud kvantitatiivsed hinnangud Moldova Vabariigi täiendava välisrahastamise vajaduse suuruse kohta ning võetakse arvesse riigi suutlikkust rahastada end omavahenditest, eelkõige tema käsutuses olevatest rahvusvahelistest reservidest. Liidu makromajanduslik finantsabi peaks täiendama IMFi ja Maailmapanga programme ja vahendeid. Finantsabi suuruse kindlaksmääramisel võetakse samuti arvesse mitmepoolsete rahastajate eeldatavat rahalist panust ja vajadust tagada koormuse õiglane jagunemine liidu ja muude rahastajate vahel, Moldova Vabariigis juba kasutatavaid liidu muid välisrahastamise vahendeid ning liidu osalemisega saavutatavat lisaväärtust.
- (14) Võttes arvesse Moldova Vabariigi täiendavat välisrahastamise vajadust, tema majandusarengu taset, mille mõõtmisel lähtutakse sissetulekust elaniku kohta ning vaesuse määrast, riigi suutlikkust rahastada end omavahenditest, eelkõige tema käsutuses olevatest rahvusvahelistest reservidest, ning riigi tagasimaksevõime hindamist, mille puhul lähtutakse võla jätkusuutlikkuse analüüsist, tuleks osa makromajanduslikust finantsabist anda toetuste vormis.
- (15) Komisjon peaks tagama, et liidu makromajanduslik finantsabi on õiguslikult ja olemuslikult kooskõlas välistegevuse eri valdkondade peamiste põhimõtete, eesmärkide ja meetmetega ning liidu muu asjakohase poliitikaga.
- (16) Liidu makromajanduslik finantsabi peaks toetama liidu välispoliitikat Moldova Vabariigi suhtes. Komisjoni talitused ja Euroopa välisteenistus peaksid liidu välispoliitika kooskõlastamiseks ja selle järjepidevuse tagamiseks tegema makromajandusliku finantsabi andmisel tihedat koostööd.
- (17) Liidu makromajanduslik finantsabi peaks toetama Moldova Vabariigi pühendumist väärtustele, mis on liiduga ühised, sealhulgas demokraatialle, õigusriigi põhimõtte järgimisele, heale valitsemistavale, aruandekohustuslikule, läbipaistvale ja tulemuspõhisele avalikule teenistusele, sõltumatule kohtusüsteemile, inimõiguste ning massiteabevahendite vabaduse, sõltumatuse ja mitmekesisuse austamisele, säästvale arengule ja vaesuse vähendamisele, ning ka tema pühendumist avatud, õigusnorme järgiva ja õiglase kaubanduse põhimõtetele.

- (18) Liidu makromajandusliku finantsabi andmise ja kõigi kolme osamakse väljamaksmise eeltingimus peaks olema see, et Moldova Vabariik järgib mõjusaid demokraatlikke mehhanisme (sh parlamentaarne mitmeparteisüsteem) ja õigusriigi põhimõtet ning tagab inimõiguste austamise. Lisaks peaksid liidu makromajandusliku finantsabi konkreetsed eesmärgid suurendama rahanduse juhtimise süsteemide tõhusust ja läbipaistvust ja nendega seotud aruandekohustust, tagama tulemusliku võitluse korruptsiooni ja rahapesuga, tugevdama Moldova Vabariigi finants- ja pangandussektori valitsemistava ja järelevalvet, parandama energiaspektori valitsemistava ning soodustama struktuurireforme, mille eesmärk on toetada jätkusuutlikku ja kaasavat majanduskasvu, töökohtade loomist, head ettevõtluskliimat ja eelarve konsolideerimist. Liidu makromajanduslik finantsabi Moldova Vabariigile peaks hõlmama ka meetmeid assotsieerimislepingu, sh põhjaliku ja laiaulatusliku vabakaubanduslepingu rakendamise toetamiseks. Konkreetsete eesmärkide nõuetekohase hindamise tagamiseks on oluline, et need kavandataks kontrollitaval ja mõõdetaval viisil. Komisjon ja Euroopa välisteenistus peaksid korrapäraselt jälgima nii eeltingimuse täitmist kui ka kõnealuste eesmärkide saavutamist. Kui eeltingimus ja eesmärgid ei ole täidetud või kui assotsieerimislepingu eesmärgid ja põhimõtteid üldiselt ei järgita, peaks komisjon liidu makromajandusliku finantsabi väljamaksmise ajutiselt peatama või lõpetama.
- (19) Selleks et tagada liidu makromajandusliku finantsabiga seonduvate liidu finantshuvide tõhus kaitse, peaks Moldova Vabariik rakendama kõnealuse abiga seotud pettuse, korruptsiooni ja muude rikkumiste ärahoidmiseks ja tõkestamiseks asjakohaseid meetmeid. Moldova Vabariik peaks korrapäraselt teavitama komisjoni makromajandusliku finantsabi rakendamisest täieliku avalikustamise alusel ja ranges kooskõlas liidu finantseeskirjadega. Lisaks tuleks sätestada, et komisjon teeb kontrolle ja kontrollikoda auditeid.
- (20) Liidu makromajandusliku finantsabi andmisega ei piirata Euroopa Parlamendi ja nõukogu kui eelarvepädevate institutsioonide volitusi.
- (21) Toetusena antava makromajandusliku finantsabi suurus ja laenuna antava makromajandusliku finantsabi jaoks nõutavate eraldiste suurus peaks olema kooskõlas mitmeaastases finantsraamistikus sätestatud eelarveassigneeringutega.
- (22) Liidu makromajandusliku finantsabi andmist peaks korraldama komisjon. Selleks et Euroopa Parlament ja nõukogu saaksid jälgida käesoleva otsuse rakendamist, peaks komisjon neid korrapäraselt teavitama abiga seotud asjade käigust ning edastama neile asjakohased dokumendid.
- (23) Selleks et tagada käesoleva otsuse ühetaolised rakendamistingimused, tuleks komisjonile anda rakendamise volitused. Need volitused tuleks teostada kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 182/2011⁽¹⁾.
- (24) Liidu makromajanduslikku finantsabi tuleks anda ainult juhul, kui on täidetud tingimused, mis sätestatakse vastastikuse mõistmise memorandumis. Need tingimused tuleks siduda kõigi kolme osamakse väljamaksmisega. Selleks et tagada ühetaolised rakendamistingimused ja tõhusus, tuleks komisjonile anda volitused pidada Moldova Vabariigi ametiasutustega kõnealuste tingimuste üle läbirääkimisi liikmesriikide esindajate komitee järelevalve all kooskõlas määrusega (EL) nr 182/2011. Nimetatud määruse kohaselt tuleks üldjuhul kohaldada nõuandemenetlust kõikidel juhtudel, mida ei ole selles määruses sätestatud. Võttes arvesse asjaolu, et üle 90 miljoni euro suurusel abil võib olla oluline mõju, on kõnealust lävendit ületavate tehingute puhul asjakohane kasutada kontrollimenetlust. Pidades silmas Moldova Vabariigile antava liidu makromajandusliku finantsabi suurust, tuleks kontrollimenetlust kohaldada vastastikuse mõistmise memorandumi vastuvõtmise ning abi vähendamise, peatamise või lõpetamise suhtes,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

1. Liit annab Moldova Vabariigile kuni 100 miljonit eurot makromajanduslikku finantsabi („liidu makromajanduslik finantsabi“), et toetada Moldova Vabariigi majanduse stabiliseerimist ja põhjalikku reformikava. Nimetatud

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamise volituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13).

maksimumsummast antakse kuni 60 miljonit eurot laenude ja kuni 40 miljonit eurot toetustena. Liidu makromajanduslikku finantsabi antakse tingimusel, et Euroopa Parlament ja nõukogu kiidavad liidu asjaomase aasta eelarve heaks. Abi aitab katta Moldova Vabariigi maksebilansivajadusi, mis on kindlaks tehtud IMFi programmis.

2. Liidu makromajandusliku finantsabi laenukomponendi rahastamiseks volitatakse komisjon liidu nimel laenama vajalikud rahalised vahendid kapitaliturgudelt või finantseerimisasutustelt ning laenama need seejärel edasi Moldova Vabariigile. Keskmine maksimaalne laenutähtaeg on 15 aastat.

3. Liidu makromajandusliku finantsabi andmist korraldab komisjon kooskõlas IMFi ja Moldova Vabariigi vahel sõlmitud lepingute või saavutatud kokkulepetega ning Euroopa naabruspoliitika raames sõlmitud assotsieerimislepingus, sealhulgas põhjalikus ja laiaulatuslikus vabakaubanduslepingus, sätestatud majandusreformide peamiste põhimõtete ja eesmärkidega.

Komisjon teavitab Euroopa Parlamenti ja nõukogu korrapäraselt liidu makromajandusliku finantsabiga, sh abi väljamaksetega seotud suundumustest ning esitab nendele institutsioonidele õigeaegselt asjakohased dokumendid.

4. Liidu makromajanduslikku finantsabi antakse kahe ja poole aasta jooksul alates esimesest päevast pärast artikli 3 lõikes 1 osutatud vastastikuse mõistmise memorandumi jõustumist.

5. Kui Moldova Vabariigi rahastamisvajadus väheneb liidu makromajandusliku finantsabi väljamaksete perioodil oluliselt võrreldes algsete prognoosidega, vähendab komisjon antava abi summat või peatab või lõpetab abi andmise, kasutades artikli 7 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlust.

Artikkel 2

1. Liidu makromajandusliku finantsabi andmise eeltingimus on see, et Moldova Vabariik järgib mõjusaid demokraatlikke mehhanisme (sh parlamentaarne mitmeparteisüsteem) ja õigusriigi põhimõtet ning tagab inimõiguste austamise.

2. Komisjon ja Euroopa välisteenistus jälgivad lõikes 1 sätestatud eeltingimuse täitmist kogu liidu makromajandusliku finantsabi andmise perioodi jooksul.

3. Käesoleva artikli lõikeid 1 ja 2 kohaldatakse kooskõlas nõukogu otsusega 2010/427/EL⁽¹⁾.

Artikkel 3

1. Komisjon lepib kooskõlas artikli 7 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega Moldova Vabariigi ametiasutustega kokku liidu makromajandusliku finantsabi andmise eelduseks olevad selgelt määratletud majanduspoliitilised ja finantstingimused, mis keskenduvad struktuurireformidele ja riigi rahanduse usaldusväärsusele ning mis sätestatakse vastastikuse mõistmise memorandumis („vastastikuse mõistmise memorandum“), mis hõlmab muu hulgas kõnealuste tingimuste täitmise ajakava. Vastastikuse mõistmise memorandumis sätestatud majanduspoliitilised ja finantstingimused peavad olema kooskõlas artikli 1 lõikes 3 osutatud lepingute või kokkulepetega, sealhulgas Moldova Vabariigis IMFi toetusel rakendatavate makromajandusliku kohandamise ja struktuurireformi programmidega.

2. Lõikes 1 osutatud tingimuste eesmärk on eelkõige suurendada Moldova Vabariigis riigi rahanduse juhtimise süsteemide tõhusust ja läbipaistvust ning nendega seotud aruandekohustust ja seda ka liidu makromajandusliku finantsabi kasutamisel. Poliitikameetmete väljatöötamisel tuleb nõuetekohaselt arvestada ka turgude vastastikusel avamisel tehtavaid edusamme, õigusnormidel põhineva ja õiglase kaubanduse arengut ning muid liidu välispoliitika prioriteete. Komisjon teeb kõnealuste eesmärkide saavutamisel tehtavate edusammude üle korrapäraselt järelevaiget.

3. Liidu makromajandusliku finantsabi üksikasjalikud finantstingimused sätestatakse laenulepingus ja toetuslepingus, mille sõlmivad komisjon ja Moldova Vabariigi ametiasutused.

⁽¹⁾ Nõukogu 26. juuli 2010. aasta otsus 2010/427/EL, millega määratakse kindlaks Euroopa välisteenistuse korraldus ja toimimine (ELT L 201, 3.8.2010, lk 30).

4. Komisjon kontrollib korrapäraselt artikli 4 lõikes 3 osutatud tingimuste täitmist ja muu hulgas Moldova Vabariigi majanduspoliitika vastavust liidu makromajandusliku finantsabi eesmärkidele. Seejuures teeb komisjon tihedat koostööd IMFi ja Maailmapanga ning vajaduse korral Euroopa Parlamendi ja nõukoguga.

Artikkel 4

1. Kui lõikes 3 osutatud tingimused on täidetud, teeb komisjon liidu makromajandusliku finantsabi kättesaadavaks kolme osamaksena, millest igaüks sisaldab toetus- ja laenukomponenti. Iga osamakse suurus määratakse kindlaks vastastikuse mõistmise memorandumis.

2. Laenu vormis antav liidu makromajanduslik finantsabi tuleks vajaduse korral eraldada vastavalt nõukogu määrusele (EÜ, Euratom) nr 480/2009 ⁽¹⁾.

3. Komisjon teeb osamaksete tegemise otsuse, kui täidetud on kõik järgmised tingimused:

- a) artiklis 2 sätestatud eeltingimus,
- b) sellise poliitilise programmi jätkuv ja rahuldav elluviimine, mis hõlmab tugevaid kohandamis- ja struktuurireformimeetmeid, mida toetab IMFi mitteennetatav krediitkolekulepe, ning
- c) vastastikuse mõistmise memorandumis kokku lepitud majanduspoliitiliste ja finantstingimuste rahuldav rakendamine.

4. Teine osamakse tehakse üldjuhul mitte varem kui kolm kuud pärast esimese osamakse tegemist. Kolmas osamakse tehakse üldjuhul mitte varem kui kolm kuud pärast teise osamakse tegemist.

5. Kui lõikes 3 osutatud tingimused ei ole täidetud, peatab komisjon ajutiselt või lõpetab liidu makromajandusliku finantsabi väljamaksed. Sel juhul teavitab komisjon Euroopa Parlamenti ja nõukogu peatamise või lõpetamise põhjustest.

6. Liidu makromajanduslik finantsabi makstakse välja Moldova Vabariigi keskpangale. Kooskõlas vastastikuse mõistmise memorandumis kokkulepitavate tingimustega ja eeldusel, et täiendav rahastamisvajadus leiab kinnitust, võib liidu rahalised vahendid üle kanda Moldova Vabariigi rahandusministeeriumile kui lõplikule abisaajale.

Artikkel 5

1. Liidu makromajandusliku finantsabi laenukomponendiga seotud laenuvõtmis- ja laenuandmistehingud tehakse eurodes sama väärtuspäeva kursiga ning nende puhul ei kohaldata liidu suhtes laenutähtaegade muutmist ning nendest ei tulene liidule valuuta- ja intressimäärariski ega muid kommertsriske.

2. Kui asjaolud seda võimaldavad ning kui Moldova Vabariik seda taotleb, võib komisjon võtta vajalikke meetmeid, et tagada laenulepingu tingimustesse varasema tagasimaksmise klausli lisamine ning vastava klausli lisamine ka laenuvõtmistehingute tingimustesse.

3. Kui asjaolud võimaldavad laenuintressimäära parendamist ning kui Moldova Vabariik seda taotleb, võib komisjon otsustada esialgset laenu täielikult või osaliselt refinantseerida või asjaomased finantstingimused restruktureerida. Refinantseerimine või restruktureerimine toimub kooskõlas lõigetega 1 ja 4 ega põhjusta asjaomase laenu kestuse pikenemist ega refinantseerimise või restruktureerimise kuupäevaks laekumata põhisumma suurenemist.

4. Moldova Vabariik kannab kõik kulud, mida liit on kandnud seoses käesoleva otsuse alusel laenu võtmise ja andmise tehingutega.

5. Komisjon teavitab Euroopa Parlamenti ja nõukogu lõigetes 2 ja 3 osutatud tehingute käigust.

⁽¹⁾ Nõukogu 25. mai 2009. aasta määrus (EÜ, Euratom) nr 480/2009 välistegevuse tagatisfondi asutamise kohta (ELT L 145, 10.6.2009, lk 10).

Artikkel 6

1. Liidu makromajanduslikku finantsabi rakendatakse kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL, Euratom) nr 966/2012 ⁽¹⁾ ning komisjoni delegeeritud määrusega (EL) nr 1268/2012 ⁽²⁾.
2. Liidu makromajandusliku finantsabi rakendamisel kasutatakse otsest eelarve täitmist.
3. Moldova Vabariigi ametiasutustega sõlmitav laenuleping ja toetusleping sisaldavad sätteid, millega:
 - a) tagatakse, et Moldova Vabariik kontrollib korrapäraselt liidu eelarvest eraldatud vahendite nõuetekohast kasutamist, võtab asjakohaseid meetmeid rikkumiste ja pettuste ärahoidmiseks ning vajaduse korral õiguslikke meetmeid, et nõuda tagasi kõik käesoleva otsuse alusel antud rahalised vahendid, mis on ebaseaduslikult omastatud;
 - b) tagatakse liidu finantshuvide kaitse ning eelkõige kehtestatakse konkreetsed meetmed liidu makromajanduslikku finantsabi mõjutavate pettuste, korruptsiooni ja muude rikkumiste ärahoidmiseks ja tõkestamiseks, tehes seda vastavalt nõukogu määrustele (EÜ, Euratom) nr 2988/95 ⁽³⁾ ja (EÜ, Euratom) nr 2185/96 ⁽⁴⁾ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL, Euratom) nr 883/2013 ⁽⁵⁾;
 - c) antakse komisjonile, sealhulgas Euroopa Pettustevastasele Ametile, või tema esindajatele sõnaselged volitused kontrolli, sealhulgas kohapealse kontrolli tegemiseks ja inspekteerimiseks;
 - d) antakse komisjonile ja Euroopa Kontrollikojale sõnaselgelt volitused liidu makromajandusliku finantsabi andmise perioodil ja selle järel auditite tegemiseks, sealhulgas dokumentide auditite ja kohapealsete auditite, nagu tegevusanalüüsi tegemiseks;
 - e) tagatakse, et liidul on õigus nõuda laenu ennetähtaegset tagasimaksmist ja/või toetuse täielikku tagasimaksmist, kui on tehtud kindlaks, et Moldova Vabariik on liidu makromajandusliku finantsabi haldamisel olnud seotud pettuse või korruptsioonijuhtumiga või mõne muu ebaseadusliku tegevusega, mis kahjustab liidu finantshuve.
4. Enne liidu makromajandusliku finantsabi rakendamist korraldab komisjon tegevuse hindamise, et kontrollida Moldova Vabariigi finantskorra, haldusmenetluste ning sise- ja väliskontrollimehhanismide usaldusväärsust, kui see on abi andmise seisukohast oluline.

Artikkel 7

1. Komisjoni abistab komitee. Nimetatud komitee on komitee määruse (EL) nr 182/2011 tähenduses.
2. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 5.

Artikkel 8

1. Komisjon esitab Euroopa Parlamendile ja nõukogule iga aasta 30. juuniks aruande käesoleva otsuse rakendamise kohta eelmisel aastal ja hinnangu sellele. Aruandes:
 - a) analüüsitakse liidu makromajandusliku finantsabi rakendamisel tehtud edusamme;
 - b) hinnatakse Moldova Vabariigi majanduse olukorda ja perspektiivi ning edusamme, mida on tehtud artikli 3 lõikes 1 osutatud poliitikameetmete rakendamisel;

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2012. aasta määrus (EL, Euratom) nr 966/2012, mis käsitleb Euroopa Liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantseeskirju ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ, Euratom) nr 1605/2002 (ELT L 298, 26.10.2012, lk 1).

⁽²⁾ Komisjoni 29. oktoobri 2012. aasta delegeeritud määrus (EL) nr 1268/2012, mis käsitleb Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 (mis käsitleb Euroopa Liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantseeskirju) kohaldamise eeskirju (ELT L 362, 31.12.2012, lk 1).

⁽³⁾ Nõukogu 18. detsembri 1995. aasta määrus (EÜ, Euratom) nr 2988/95 Euroopa ühenduste finantshuvide kaitse kohta (EÜT L 312, 23.12.1995, lk 1).

⁽⁴⁾ Nõukogu 11. novembri 1996. aasta määrus (Euratom, EÜ) nr 2185/96, mis käsitleb komisjoni tehtavat kohapealset kontrolli ja inspekteerimist, et kaitsta Euroopa ühenduste finantshuve pettuste ja igasuguse muu eeskirjade eiramise eest (EÜT L 292, 15.11.1996, lk 2).

⁽⁵⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. septembri 2013. aasta määrus (EL, Euratom) nr 883/2013, mis käsitleb Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) juurdusi ning millega tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1073/1999 ja nõukogu määrus (Euratom) nr 1074/1999 (ELT L 248, 18.9.2013, lk 1).

c) tuuakse välja seos vastastikuse mõistmise memorandumis sätestatud majanduspoliitiliste tingimuste, Moldova Vabariigi jooksvate majandus- ja eelarvetulemuste ning liidu makromajandusliku finantsabi väljamaksete tegemist käsitlevate komisjoni otsuste vahel.

2. Komisjon esitab Euroopa Parlamendile ja nõukogule hiljemalt kaks aastat pärast artikli 1 lõikes 4 osutatud abiperioodi lõppemist järeelhindamise aruande, milles hinnatakse liidu makromajandusliku finantsabi tulemusi ja tõhusust ning seda, mil määral on liidu makromajanduslik finantsabi aidanud kaasa abi eesmärkide saavutamisele.

Artikkel 9

Käesolev otsus jõustub kolmandal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Strasbourg, 13. september 2017

Euroopa Parlamendi nimel

president

A. TAJANI

Nõukogu nimel

eesistuja

M. MAASIKAS

Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni ühisavaldus

Moldova Vabariigi valimissüsteemi muutmise seotud algatusi arvestades toonitavad Euroopa Parlament, nõukogu ja komisjon, et makromajandusliku finantsabi andmise eeltingimus on see, et abi saav riik järgib mõjusaid demokraatlikke mehhanisme (nagu parlamentaarne mitmeparteisüsteem) ja õigusriigi põhimõtet ning tagab inimõiguste austamise. Komisjon ja Euroopa välisteenistus jälgivad kõnealuse eeltingimuse täitmist kogu makromajandusliku finantsabi andmise perioodi jooksul ning pööravad seejuures erilist tähelepanu sellele, kuidas Moldova Vabariigi ametiasutused arvestavad asjaomaste rahvusvaheliste partnerite (eriti Veneetsia komisjoni ja OSCE/ODIHRi) soovitusi.

ISSN 1977-0650 (elektroniline väljaanne)
ISSN 1725-5082 (paberväljaanne)

Euroopa Liidu Väljaannete Talitus
2985 Luxembourg
LUKSEMBURG

ET